

□ **Чердинцева, Алла.** *"Розгойдані дзвони пам'яті"* : [у Національному музеї літератури України відкрилася виставка творів заслуженого художника України, лауреата Національної премії ім. Т. Шевченка, премії ім. В. Стуса, члена Національної академії художників України Валерія Франчука, присвячена жертвам Голодомору 1932-1933 рр.] // *Культура і життя.* - 2013. - 22 листоп. (□ 47). - С. 4 : фото. **"Розгойдані дзвони пам'яті"** Валерія Франчука

У Національному музеї літератури України відкрилася виставка творів заслуженого художника України, лауреата Національної премії імені Тараса Шевченка, премії імені Василя Стуса, члена Національної академії художників України Валерія Франчука.

На ній представлено 80 робіт із циклу «Розгойдані дзвони пам'яті», присвяченого жертвам голодомору - геноциду 1932-1933 рр., а сама експозиція приурочена до 80-х роковин цієї сумної дати.

Під час урочистого відкриття виступили письменниця, член Асоціації з вивчення голодоморів в Україні Наталя Суходольська, кандидат філологічних наук Тетяна Конончук, художники Андрій Кулагін та Цезарій Галушкевич, інші представники громадськості.

Виступає письменниця Наталя Суходольська

«Душа криниці, загубленої людьми» - найулюбленіша картина самого Валерія Франчука. «Ці твори - як струмочки, що мають наші душі очищати, аби ті не лишалися засміченими і занедбаними», - зауважила Тетяна Конончук. Ще на початку 2000-х вона, дослідниця теми голодомору в українському фольклорі, особисто ознайомила з творчістю Валерія Франчука наукову

спільноту Вільнюса. Саме після її доповіді картини маестро потрапили і до збірки Українського національного музею у Чикаго. Розповівши про те, що їхній колега Валерій Франчук ось-ось залишиться без майстерні на столичному масиві Троещина, де крім усього ще й зберігає весь свій доробок, колеги-художники висловили сподівання щодо подолання таких несприятливих обставин. І на завершення вечора прямо у музеї відвідувачі підписали колективний лист із проханням посприяти вирішенню цього питання.

Серед експонатів виставки у столичному Музеї літератури -

живопис, графіка, скульптура. Кожен - ніби промовисте і сумне свідчення тієї великої трагедії, яку пережив український народ у 33 році.

Провідними художніми символами самих творів постають терновий вінок, свічка, хрест, скорботна мати - скошене порожнє поле, понівечене дерево. І ці символи підносять українську біду до вселюдської.

Валерій Франчук розпочав писати на тему великого голоду, коли ще про неї не говорили вголос. Але це був голос його власної совісті, його сумління. «Це Бог поклав на мої плечі цю ношу», - зауважив він, коментуючи для нашої газети відкриття свого щорічного «тематичного» проекту у музеї.

(Незаперечний вплив на особистісне сприйняття надважкої теми голоду справили розповіді матері Валерія, яка лише дивом пережила лихо у рідному селі, а більшість односельців тоді загинули). Уже в самих назвах його творів «Душі молять про пам'ять», «Спілкування душ», «Дзвони Святої Софії», «Відлетіла ластівка - душа», «То не журавлів сумні ключі» ми відчуваємо біль і той великий трагізм, який несе душа самого художника. Символічною видається також кількість творів, відібраних митцем на виставку - 80, ніби кожна картина, скульптура присвячені окремому року з цієї довгої черги років. Один із графічних триптихів автора має назву

«Молитва», а вся виставка сприймається як наша спільна молитва за невинні душі - жертви голодомору. «Цьогорічна експозиція нібито склалася сама, - розповів нам художник. - Я привіз картини, скульптури - і несподівано вони якось самі прилаштувалися на своє місце, склавши довершену спільну картину».

Саме за цикл творів «Розгойдані дзвони пам'яті» Валерій Франчук був удостоєний найвищої мистецької відзнаки держави - Національної премії імені Тараса Шевченка.

Важливою складовою виставки є також експозиція з фондової колекції музею - спогади тих, хто пережив страхіття голодомору, документальні

дослідження вчених, фото, рукописи, раритетні видання письменників, які зверталися до цієї трагічної сторінки історії. Серед експонатів - рукопис поеми «Село» Ігоря Качуровського, рукопис Василя Барки, роман-епопея Докії Гуменної «Діти Чумацького шляху». Представлені і художні твори пострадянської літератури про голод 1932-1933 років: Анатолія Дімарова, Василя Голобородька, Володимира Базилевського, Миколи Ткача та книги свідчень: «33-й. Народна книга-меморіал» (К., 1991) упорядкована Л. Коваленко та В. Маняком, «Мор» Олеся Волі (К., 2002), спогади про голодомор, підготовлені до друку членами Асоціації з вивчення голодоморів в

Україні.

Виставка триватиме до 3 грудня.

Алла ЧЕРДИНЦЕВА